

Don't forget!

REVISTA MUSICAL CATALANA

SUMARI

Ferruccio Busoni, F. Lliurat. — Notes històriques sobre la música religiosa a la Parròquia de Sant Just i Sant Pastor (continuació), F. Baldelló, Pvre. — Salutació (llegida en el dinar commemoratiu del XXVe aniversari de la fundació de l'Orfeó "L'Eco de Catalunya"), Ll. Millet. — Als germans de "L'Eco de Catalunya", J. Llongueres. — Les Noces d'argent de l'Orfeó "L'Eco de Catalunya", Ll. — Catalunya: Barcelona, Vilassar de Mar, Tàrraga, Sallent. — Bibliografia, Ll. M i J. S. — Noves.

Any XXI: Núm. 250

Octubre 1924

Revista Musical Catalana

BARCELONA

REDACTORS EN CAP

FREDERIC LLIURAT — JOAN SALVAT

Secretari de la Redacció: JAUME MARTI I MARULL

PRINCIPALS COL·LABORADORS

Higiní Anglés, prev.—Josep Barberà.—Giulio Bas.—Pascual Boada.—Joan Borràs de Palau.—Lluïsa Bosch i Pagès.—J. Cabot Rovira.—J. Rafel Carreras.—Gabriel Castellà i Ralch.—Eusebi Clot, O. F. M.—Henri Collet.—Eduard L. Chavarri.—Josep M. Comella.—Miquel Domènech i Español.—Josep Fabre.—Josep M. Folch i Torres.—Ignasi Folch i Torres.—Alfons Gallardo.—Robert Gerhard.—Vicents M. de Gibert.—Enric G. Gomà.—Emili Heintz-Arnault.—Gascó Knosp.—Wanda Landowska.—Jaume Marti.—Frederic Lliurat.—J. Lamote de Grignon.—Miquel Llobet.—Joan Llongueras.—Josep Maideu.—Joan Manén.—Dom Carles Megret, O. S. B.—Apeles Mestres.—Lluís Millet.—Manuel de Montoliu.—Vicents de Moragas.—M. Morera i Galicia.—Antoni Nicolau.—J. J. Nin.—Joaquim Pena.—Francesc Pujol.—J. Riba i Martí.—Antoni Ribera.—Lluís Romeu, prev.—Miquel Rué, prev.—Dom Maur Sablayrolles, O. S. B.—Joan Salvat.—Kurt Schindler.—Albert Schweitzer.—Josep Subirà.—P. Gregori M. Suñol, O. S. B.—Agustí Valls i Cascante.—Francisco Viñas.—Amadeu Vives.—Rafel Vives, etc. :: ::

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer Alt de Sant Pere, 13, (Telèfon 1, S. P.)

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

BARCELONA: Per als socis de l'Orfeó Català, un any, **6 pessetes**.—Per als no socis, **7 pessetes**.
FORA: Per als socis de l'Orfeó Català, un any, **7 pessetes**.—Per als no socis, **8 pessetes**.
ESTRANGER: Un any, **10 pessetes**.—Número solt: **75 cèntims**

Se subscriu, demés, en les principals Llibreries i Magatzems de Música

Revista Musical Catalana

Ferruccio Busoni

EUS ací un gran artista que acaba de morir. I, en desaparèixer, deixa un gran buit. Un gran buit que ningú, certament, podrà omplinar. Car Ferruccio Busoni era, pel damunt de tot, un artista personalíssim. Pianista, compositor, escriptor, professor, en cadascun dels susdits caires de la seva infadigable i ben fecunda activitat apareixia, en efecte, original. Però és com pianista que volem, sobretot, recordar-lo. No és aquest, per ventura, l'aspecte veritablement popular, triomfador, de la seva inquieta i ben curiosa personalitat?

* * *

Cap pianista contemporani pot comparar-se amb En Busoni. I és que el gran artista italià no recordava, en veritat, cap tradició, no procedia de cap escola. En trobar-se enfront del teclat i en voler sorprendre els seus secrets, prou s'endevina que l'admirable executant adoptà, tot seguit, com única tècnica, com única *estratègia*, la que a ell, *naturalment*, li convenia. Seguí, per tant, el seu propi sentir, el seu únic criteri.

Afegirem el següent: i és que, lluny de seguir la tradició, el corrent que podríem dir-ne "normal", la tècnica d'En Busoni anava, ben sovint, contra el corrent, contra la tradició.

Cal subratllar, no és veritat?, la força, la intel·ligència i l'ardidesa que tot això suposa!

* * *

En escoltar a En Busoni (i l'havíem sentit moltes vegades!) quelcom us sorprenia: el só que aconseguia obtenir. Aquell só, en tractar-se del piano, era realment únic. I no era solament un só bonic, era el só personal, incomparable, d'En Busoni.

En aquest sentit, el cas d'En Busoni pot comparar-se amb el d'En Casals. També el so del nostre gran artista és personal, únic avui.

Però En Busoni no s'acontentava, com s'endevina, amb produir un bell so: el pastava, el matisava, "hi jugava", talment. I, en les seves mans, el so esdevenia, per tant, un mitjà dòcil, admirable, d'aconseguir encisar, suggerir.

I a propòsit del so se'ns acut preguntar: On acaba el so i on comença el soroll? En altres mots: què distingeix el so, el so expressiu, tot-hora ple de vida, del soroll mort, eixorc, inexpressiu? No és, per ventura, el timbre? Ara bé: el so d'En Ferruccio Busoni era sempre timbrat. I era timbrat, era *rodó*, fins quan era esclatant. (El fet és conegudíssim, gairebé banal: en créixer, en aguditzar-se, el so perd fàcilment el timbre, el bonic timbre, i canvia de jerarquia; de les regions molt pures on regna la vida, l'expressió, passa, de sobte, a les regions impures on regna la buidor. El so, en tal cas, esdevé soroll. Cal fixar-se, sinó, en el *crit* de certs cantants o en el *fortíssim* de certs instrumentistes).

Però els *forts* d'En Busoni tenien encara una altra qualitat, no menys important que el timbre. Respectaven els termes.

Ens explicarem.

En tocar fluix, *piano*, molts executants ja no fan termes. S'enamoren de la dolçor... i amb la dolçor ja en tenen prou. I suprimeixen els termes (i, d'altra banda, els matisos), el tot esdevé una cosa gris, finament barrejada. Les línies desapareixen... i hom es queda sense un dels més bells factors: la *perspectiva*. Queda, això sí, un murmur, una mena de balbuïc... Però allò és certament incomplet!

El que passa amb el so dolç, amb el *piano*, passa també amb els *forts*. En tocar fort, en voler donar la sensació de brillantor, de plenitud, molts executants ho barregen també tot. (La brillantor, en tal cas, és ben fàcil d'assolir!) I en lloc de crear plenitud, creen també... xivarri!

Ara bé: els *forts* d'En Busoni eren certament formidables. Obtenia una plenitud gairebé única. Però mai esborrava, mai suprimia els termes. Cada element de l'obra ocupava, doncs, sempre el seu lloc. I el tot adquiria una vida, un relleu, que realment sorprenia.

En Busoni, doncs, mai colpejava el teclat. Sota el seu cop, la pressió intel·ligent, espiritual, ennoblia i vivificava el so. I cada dit (quan era necessari!) conservava la força, la pressió justa que li corresponia. Molts pianistes, en canvi (i dels més aplaudits!), s'acontenten en el cas que ens ocupa (i en el moment, volem dir, de produir un *fortíssim*) amb senzills *cops*. I amb el cop pròpiament dit i amb el gest (evidentment significatiu!) que el precedeix, assoleixen els més grans efectes. Efectes que no tenen res que veure, naturalment, ni amb l'art, ni amb la bellesa, ni amb la música, però

que repercuteixen, amb tot, en l'esperit del gros públic i, d'altra banda... a la *taquilla*!

Com obtenia En Busoni la qualitat del seu so? Mitjançant la pressió intel·ligent, espiritual — com deïem — dels seus dits, dels seus braços i de les seves espatlles.

Tots els que l'haviem sentit ho recordem prou bé: abans de començar, l'artista es concentrava, s'aïllava; i amb la testa inclinada tocava sincerament, sense cap *pose*; la mímica era ben senzilla, gairebé inexistent (cap concessió al gros públic, cap *engany*); cosa curiosa: les mans d'En Busoni hom diria que, en certs moments, no s'aixecaven del teclat. I no l'abandonaven fins per tal de produir un accent. El sentieu, no obstant, i eixia pleníssim. Però si les mans no es movien, es movien de faiso que podríem dir-ne íntima, significativa (reveladora de la trampa, del secret!), les espatlles del gran artista. I elles, les espatlles, expressaven prou clarament d'on venia la força!

I ara una confessió. Una confessió que comunico amb franquesa, a cau d'orella, als joves pianistes (als joves pianistes que no han trobat encara que cerquen encara *llur* pulsació): no aconsellaria a ningú de provar, de seguir de manera cega, de manera exacta, el sistema d'En Ferruccio Busoni. Aquell que el seguis es penediria, gairebé amb seguretat, del seu assaig! Ja hem dit que En Busoni era un artista pel damunt de tot personal. Ara bé: ell havia trobat la *seva* escola, la *seva* tècnica, la *seva* pulsació! És natural que se'n servis (amb aquest fi l'havia cercada!) Però allò que en ell fou natural, podria esdevenir en altres (i ho esdevindria, probablement!) contraproductent. Car, en seguir les petjades d'En Busoni, hom pot topar gairebé fatalment, amb... les contraccions, amb els enrampaments musculars. I, en tal cas, adéu agilitat, adéu comoditat, adéu tota la tècnica! Però En Busoni (casualment, naturalment, o amb miraculosa prudència), evità, salvà el perill. I allò que en altres (per no dir en la majoria) hauria pogut esdevenir una equivocació, representà, precisament, el seu diem-ne "truc", la *seva* troballa, el seu secret!

I queda provat una vegada més el perill que resulta del fet de dogmatitzar, amb massa fanatisme, amb massa bona fe, entorn dels secrets de la tècnica!

* * *

La tècnica d'En Busoni era completíssima. En tocar, en vèncer les dificultats, donava la impressió que *no existien*. I tot, tractant-se d'ell, semblava fins menut. Hom el sentia, sempre, *superior* a les dificultats.

"La flexibilitat, la llibertat de moviments d'En Busoni eren prodigioses"—ha escrit darrerament el gran mestre I. Philipp, en un breu i formós

treball encaminat a combatre, amb raó, les moltes i llargues elucubracions que hom escrigué avui, arreu del món, a propòsit de la tècnica del piano. L'afirmació del conegut professor del Conservatori de París és certíssima. I *ho ha d'ésser forçosament*. Sense la flexibilitat, sense la llibertat de moviments no hi ha, en efecte, tècnica possible. Són, diríem, les qualitats fonamentals de tot executant. Ara bé: En Busoni les posseïa en alt grau. D'aquí la seva tècnica! Calia sentir-li, per exemple, les seves *versions* de Bach, les seves transcripcions. L'execució d'En Busoni, en tal cas, era tan formosa, tan francament triomfadora, que ella sola constituïa un fet bellíssim, una gesta sorprenent, un bonic *espectacle*. I el tècnic, el que *en sabia*, restava meravellat, sorprès, embadalit... i oblidava, fins i tot, el fet, sempre antipàtic, de l'ampliació, de la transformació, de la transcripció.

Afegirem ara que, malgrat la repulsió que inspiren sempre les ampliacions, les transformacions, les transcripcions en general, cal confessar que quan ixen dels dits o de l'esperit d'un Liszt o d'un Busoni, són certament interessants. I, ultra un interès tècnic, tenen, fins i tot, un interès espiritual. Car les transcripcions, les ampliacions (ja que es tracta, en realitat, de veritables engrandiments... o algun cop d'imitacions de les sonoritats de l'orgue); car les transcripcions — repetim-ho — i sobretot les execucions, les *versions* d'En Busoni eren, en efecte, ultra interessantíssimes des del punt de mira de la tècnica, riques també de vida, d'espiritualitat.

* * *

En interpretar les grans obres de la literatura pianística, Busoni es revelava també un artista personalíssim.

Entorn de les produccions ja conegudes de la música es forma, es diria, una mena d'interpretació, d'exteriorització que esdevé el que en podríem dir *normal*. I hom cerca i estudia i respecta generalment la susdita interpretació. I es cerca, s'estudia i es respecta (amb tots els seus efectes i fins *defectes*) en estar sobretot emprada, popularitzada, pels més anomenats artistes. Doncs bé: en tractar-se de la interpretació (com en tractar-se de la tècnica, com ja queda dit), Busoni no era mai, certament, un artista tradicionalista! Ell seguia, al contrari, principalment, el seu propi sentir. I les seves interpretacions (algun cop discutibles i certament discutides) es distingien, per damunt de tot, per la sinceritat.

Ultra sentides, profundament sentides, les interpretacions d'En Busoni eren també pensades, llargament i fonament pensades. En escoltar-lo, hom comprenia que tot allò era treballat, molt treballat. La qualitat més aparent, però, de les interpretacions d'En Busoni (i ho recordem perfectament!) era el que podríem dir-ne la plasticitat. Abans de fixar-se en un detall i fins d'ena-

morar-se'n preferentment, com fan certs executants, Busoni es fixava (bé prou que es veia!) en el conjunt. I mai no perdia, en tocar, el sentiment de les grans línies. I cada element de l'obra executada, cada valor, cada factor apareixia, doncs, tothora, en el seu lloc. Pot ara afegir-se el següent: que un cop descobertes les grans línies, les més importants i més característiques valoracions d'una obra, ningú no sabia aprofitar-les, subratllar-les, aguditzar-les amb més traça, amb més intel·ligència, amb més fortuna que el gran artista del qual parlem.

No oblidarem mai, per exemple, la interpretació d'En Busoni en tocar l'admirable *Preludi, choral i fuga*, del vell Franck. Aquesta obra ben pensada i ben sentida, apareix, com ja és sabut, fermament bastida. La seva estructura ben acusada, la seva plasticitat, no podia trobar, doncs, un millor intèrpret que En Busoni. No era aquest, per ventura, l'artista per damunt de tot enamorat, com ja havem dit, de la plasticitat? En tocar En Busoni l'obra que ens ocupa, els *forts* (algun d'ells una mica apoteòsic) del *Choral* i els de certs moments (també apoteòsics) de la *Fuga*, adquirien un tal relleu, una tal força (força pròpiament dita, i, a la vegada, força *expressiva*), que impressionaven fonament. I el que diem dels passatges sobretot brillants, podríem també dir-ho dels moments dolcíssims de la formosa producció (*Choral, preludi, etc.*). I és que En Busoni era un gran animador: sabia, en efecte, donar vida a una producció i aguditzava, fins i tot, la que existia latent en el bell fons d'una obra.

La interpretació (*tradicional*, ens digué un dia), que Na Blanca Selva adopta, en tocar el *Preludi, choral i fuga*, de Cèsar Franck, és més impersonal. I és que Na Blanca Selva (l'intèrpret pot ésser ideal de l'obra formosa que esmentem), executà l'obra de Cèsar Franck amb simplicitat. La diu devotament, amb admirable justesa. La interpretació d'En Busoni era, però, més personal, més genial. Era, demés, més rica de contrastos. I hom hi descobria, en primer lloc, aquella qualitat que ja havem dit que esdevenia essencial, en tractar-se de les execucions d'En Busoni: la plasticitat.

Quelcom caracteritzava també l'estil d'En Busoni: la riquesa que podríem dir-ne del color, la varietat dels matisos. Recordem haver-li sentit, entre altres obres (*Concerts de Beethoven i de Saint-Saëns, Sonates de Beethoven, etc.*), la *Sonata*, op. 58, de Chopin. Doncs bé: en oir-la per En Busoni, ens fou fàcil comparar la seva execució, la seva interpretació, amb la d'un altre conegut pianista que, pocs dies abans, l'havia, precisament, executada. Amb tot i que parlem d'alguns anys (era això a Brussel·les), servem el record de les dues execucions (ambdues notabilíssimes). Concretant-nos a parlar del final de l'esmentada *Sonata*, haurem ara de confessar que el pianista que anomenarem X., el tocà senzillament ritmat. X. es preocupà, doncs, principalment i gairebé únicament, del ritme, de la precisió. I aquell

final resultà innegablement bonic, fins ple de vida, però, tanmateix, una mica *sec*. L'execució d'En Busoni fou vertiginosa (talment com la del pianista X.), però, ultra ésser ràpida i ésser també ritmada, fou, demés, *matissada*. Els accents, d'altra part, no eren o no semblaven purament *mètrics*, quan calia eren *expressius*. El ritme apareixia, en fi, menys mecànic, menys cancellut. Tot, en un mot, era més ric, més *carinós*. I ens semblà aleshores (i ens ho sembla encara avui) que, comparant les dues execucions, les dues interpretacions, la d'En Busoni resultava, sens dubte, més interessant, i, sobretot, més *completa*.

* * *

Però ens cal terminar. I volem fer-ho, expressant la nostra dolor, la nostra recança, per la mort d'En Busoni. El seu nom serva i servarà sempre per a nosaltres un bonic sentit: evoca i evocarà tothora grats records. Records de moments agradosos viscuts sota el poder, sota l'encís de l'art molt bell, molt personal, d'un gran artista.

F. LLIURAT

(De la Pàgina Musical de *La Veu*).

Notes històriques sobre la música religiosa a la Parròquia de St. Just i St. Pastor, de la ciutat de Barcelona

(Continuació)

ORGUE

Moltes són les notícies que hem pogut recollir referents a l'orgue d'aquesta parròquia, la majoria de les quals han estat extretes del "Llibre major de la Obra", on es troben els rebuts lliurats a favor dels interessats.

No hem trobat, però, cap document que parlés de la construcció del primer orgue ni d'altre posterior. Totes les notes parlen només d'adobs i arranjaments bé que alguns són d'una importància considerable, equivalents gairebé a construir-la novament.

Sabem ben bé de cert que al 1494 ja existia l'orgue d'aquesta església pels rebuts que hem transcrit en el precedent article, dedicat als organistes. (Document 213 i Llibre 18 de l'Arxiu de la Obra.)

Res no hem pogut esbrinar respecte la construcció del dit orgue. Tan sols hem trobat alguns detalls d'escassa importància que més avall transcrivim.

Es més completa i interessant la llista de mestres organers que han intervingut en els adobs i reconstruccions del repetit instrument. Aquí van anotats per ordre cronològic:

Rafel San Miquel.	1520
N. Perris.	1556
Josep Bordons.	1581
Pierres Rebasta.	1581
Hierònim Castelló.	1610
Miquel Puig.	1610
Francesc Bordons.	1632
Fra Josep Redoa, Prior de Nazaret.	1659
Francesc Galtayres.	1673
Josep Bosca.	1715
Josep Pujol.	1794
N. Dirla.	1836

Consta que alguns d'aquests mestres organers intervingueren més d'una vegada en la reparació de l'orgue d'aquesta església. Així d'En Perris trobem dos rebuts acreditant honoraris pels seus treballs, l'un del 1556 i l'altre del 1559. En Josep Bosca hi treballà en 1715 i en 1722. D'En Josep Bordons existeixen també dos rebuts, l'un del 1581 i l'altre del 1642, o sia amb 61 anys de distància l'un de l'altre, la qual cosa fa pensar que el posterior podria ésser un fill del primer (*).

Transcrivim pel seu interès la nota referent al Pare Redoa, que treballà en l'adob de l'orgue. Diu així: "A 15 abril 1659 al Pare fra Josep Redoa, Prior de Natzaret, per aver adobat lo orgue de la pnt Iglesia, so es per llevar las flautas, esposarlas, tornarlas y refinar dit orgue 50 lliures." (Llibre Major Obra n.º 6, fol 87.)

Alguna vegada trobem que treballaven dos organers alhora, firmant juntament ambdós els rebuts com es veurà pel següent: "A 3 desembre 1581 pagades a mestres Pierres Rebrsta y Josep Bordons per lo afinar an fet del orgue y per lo manxador los ha manxat 20 lliures 12 sous." (Llibre Major Obra, n.º 1, fol. 35.)

Quan la Junta d'Obra encarregà a l'organer Francesc Bordons la re-

(*) No sabem tampoc si hi ha alguna relació de parentiu entre els dos Bordons esmentats, Josep i Francesc. Sobre aquest darrer vegi's el núm. 135 de la REVISTA MUSICAL CATALANA (15 març 1915) on se'n parla en l'article *La Música a Catalunya*.

construcció de l'orgue, com que el treball es preveia que fóra un xic llarg, per tal que el servei del culte no quedés desatès buscaren un orgue petit per a les solemnitats de l'església. Consta en el rebut següent: "A 5 juny 1632 per a portar un orgue xich en Sant Just, 6 sous." (Llibre Major Obra, número 5, fol. 7.)

Donem demés còpia d'alguns documents ben interessants que fan referència als adobs i remendos que en el transcurs del temps s'han portat a cap en l'orgue de l'església de Sant Just i Sant Pastor.

"En lo mes agost 1519 se paga per las manxas del orgue per ferlas adobar, 9 sous 10 diners." (Llibre de Comptes, 1518, sense foli.)

"A 4 Sptbre. 1519 doní a mossen Salva per lo daurar dels canons dels orguens e per or que faltava, 9 sous." (Llibre de Comptes, 1518, sense foli.)

"A 5 agost 1520 yo Rafel San Miquel, confes aver rebut de vosaltres majors de Sant Just aquells 30 ducats que per la fàbrica del orga me avieu de dar." (Llibre de Comptes, 1518, sense foli.)

"A dijous festa de Corpus de 1556 pagam a mestre Onofre Castellar, per una corda de canem per a servir per la una de las manxas del orgue 2 sous 4 diners." (Rebudes i dades, 1553, sense foli.)

"A 6 abril 1556 donam a mestre Perris organista en paga ha de haver per lo refinar lo orgue 4 lliures 16 sous." (Rebudes i dades, 1553, sense foli.)

"A 25 juliol 1610 pagat al andador per 12 dies a manxat quan adoharen y afinaren l'orga, 1 lliura 4 sous." (Llibre Major Obra, n.º 3, fol. 93.)

"A 20 juliol 1610, pagarem a Hierònim Castelló y a Miquel Puig per lo adobar y trempar y netejar lo orga lo qual estava tot desmarxat ab pacte y condició que après de esser adobat dit orga sia vist si estava be per persones expertes y així fou vist per lo organista de Santa Maria y de Nostra Senyora del Pi, 13 lliures." (Llibre Major Obra, n.º 3, fol. 93.)

"A 28 Nobre. 1616 pagades per adobar les manxes del orgue y agua cuita y també per fil de ferro perque les rates no entressen, 11 sous 9 diners." (Llibre Major Obra, n.º 3, fol. 221.)

"A 4 juliol 1618 pagades a Joan Batista Palagri, droguer a compliment de lo que li avem comprat per fer las flautas del orga quey faltaven ara quant lo varen fer adobar 8 lliures 12 sous 10 diners." (Llibre Major Obra, número 3, fol. 244.)

"A 2 Nobre. 1625 pagat a mestre Pau Boxó, mestre de cases, per adobar la finestra del orga y vedriera 11 sous." (Llibre Major Obra, n.º 3, foli 71.)

"A 2 Nobre. 1625 per lo cost d'un filat de ferro per la instancia del orga, 8 sous." (Llibre Major Obra, n.º 4, fol. 71.)

"A 31 octubre 1657 al andador y fosser per aver ajudat tots dos al

fuster tres dies en acomodar los rollos y las manxas del orga, 3 lliuras." (Llibre Major Obra, n.º 6, fol. 75.)

"A 2 Nobre. 1659 per dos aludas per adobar las manxas del orgue, valan 16 sous." (Llibre Major Obra, n.º 6, fol. 75.)

"A 15 abril 1659 per los gastos fets en comprar aludas, aygua cuyta y carbó y per los jornals de fuster de mestre de cases en adobar lo orgue y manxas, 11 lliures 19 sous 6 diners." (Llibre Major Obra, n.º 6, fol. 86.)

"A 3 janer 1683 a Gaspar Gibert per adobar las manxas del orga 12 sous." (Llibre Major Obra, n.º 7, sense foli.)

"A 2 desembre 1685 per quatre aludas per adobar las manxas del orga a Anton Sarasols guanter, 1 lliura." (Llibre Major Obra, n.º 7, sense foli.)

"En quint lloc se ha recompost de obra de fuster tot lo exterior del orga y se ha dorat y jaspeat junt ab la trona a expensas dels Rnts. Residents, se està en el dia netejant las flautas y demés interior del orga y cadireta havent estat precis desferlo tot per estar ple de terra y trenyinas de forma que moltes flautas no tocavan y se creu no haverse netejat desde l'any 1632 en que se fabricà. Be que fins ara no hi entradas aont pagarse." (Llibre de Deliberacions, 2, fol. 112. Any 1770.)

Com es veu, l'anterior document fa referència a l'any de la construcció d'aquest orgue encomanat al mestre Francesc Bordons. Amb la mateixa data 1632 consta una nota detallada dels elements invertits en la dita construcció i de les seves despeses. Es com segueix: "La fàbrica del orgue de la present Iglesia de Sant Just y Sant Pastor deu a 1 de novembre 1632 per estany deglassa per lo orga 2 ll. 8 s. — A dit per pega grega y boli armini per lo dit 10 diners. — A dit per un quintar d'estany per dit orga 25 ll. — A dit per una lliura argent viu per dit orga 1 ll. 4 s. — A 3 maig 1632 a mestre Clusa fuster a compte del color donat a l'orga y limpiar aquell 2 ll. 4 s. — A 19 juny al dit Clusa 2 ll. — A 26 dit a Antoni Pons per manxar 5 dies quan se trempava dit orga a dos sous cada dia 1 ll. 6 s. — A dit mestre Clusa fuster 2 ll. — A 3 juliol a Antoni Pons per manxar 1 ll. 1 s. — A 10 dit a mestre Clusa fuster a compte de lo que se li devia 3 ll. 4 s. — A 17 dit a Francisco Figuerola per tots los claus per lo dit orga, presos de sa botiga, 2 ll. 1 s. — A dit Antoni Pons per lo manxar fins avui 1 ll. 7 s. — A dit a Pau Paijol imaginayre per lo dibuix ha fet per lo orga 3 ll. — A dit a Pau Boixó mestre de cases per lo que ha adobat en lo dit orga 2 ll. 4 sous 3 diners. — A dit a Clusa a compliment del que se li devia per lo que ha adobat l'orga y donar color an aquell 14 ll. 9 s. — A 5 agost fas bones a Francisco Bordons per les mans de adobar lo dit orgue conforme lo concert fet ab ell del qual apar en poder de Jacinto Pareja, notari de Barña, a 1 de Nbre. 1632, 140 lliures. — A 18 agost per tantes ne ha pagades de menut Franco. Bellmala per los gastos del dit orga 25 ll. 1 s. 10 diners. — A 2 dit a Francisco

Bordons a compliment de tot lo que bestragué per dit orga com apar de un compte ne dona 3 ll. 11 s. — A 6 dit per tota la fusta presa a mestre Vernet per dit orga 3 ll. 14 s. — A dit Antoni Pons per tots los dies ha manxat quan se trempava lo orgue desde 26 juny 1632 a 5 agost de dit any a dos sous cada dia 3 ll. 7 s. 6 d. Total 234 ll. 6. s. 8 d." (Llibre Major de la Obra, 1632, fol. 14.)

"A 28 Nobre. de 1721 essent arruinat lo orga de esta Iglesia per haverhi donat una bomba durant la Citi, Josep Buscà mestre de Orgas firmà un acte de concert a favor dels Obrers de Sant Just i Sant Pastor per a adobar lo dit orga y fer de nou alguns registres. Consta en poder de Gaspar Sayos notari dit dia y any per pacte de 406 lliures ab diferentes pagues." (Llibre de Notes, 1685, fol. 128.)

"A 5 de febrer de 1723 dit Sr. Buscà firmà apocha en poder de dit Sayos a compliment de les 406 lliures y ademés de la expresada quantitat se li donaren 8 lliures 8 sous per gratificació per haver complert a satisfacció dels examinands."

"Lo dit Sr. Buscà se ha ofert tots los anys a reconeixer lo orga de dita Iglesia y espolsar aquell posantlo corrent y la Obra per gratificació li dona cada any per Nadal 1 ll. 8 sous per compliment y un gall." (Llibre de Notes, 1685, fol. 128.)

"Item en lo mes de mars de 1723 la Obra entregà a dit Sr. Buscà 36 lliures en paga d'un nazart que aïdà a dit orga." (Llibre de Notes, 1658, foli 128.)

"A 27 Nobre. 1737, han venut 2 arrobas 4 lliuras de estany de flautas vellas que foran del orga que no servian ni podian servir, ne han dat a rahó de 4 sous lliura, son 11 lliures 4 sous." (Entradas y eixidas de 1713 a 1740, sense foli.)

A l'any 1836 es reconstruí novament l'orgue, segons consta en l'acta de la Junta d'Obra de la parròquia, celebrada als 10 de novembre del dit any. "Amb motiu d'haverse espatllat tal manera lo orga de la Iglesia que es impossible fer més us de ella sino si fa una recomposició de algun cost, se convingué gastar en ella unas 300 lliuras y se encargà al organer Sr. Dirla que immediatament comensàs a afinarla, limpiarla y mudar las trompas que fossen menester a tenor del pressupost. Se resolgué demanar al Il·tre. Capítol de la Santa Iglesia Catedral el que tinguia la bondat de prestarnos lo orga portàtil que té durant la dita recomposició." (Llibre de Notes de 1775, fol. 83.)

Segons es veu, el Capítol Catedral accedí al prec de la Junta d'Obra, ja que a 7 de febrer de 1837 "Reb Bernat Roca 7 lliuras 10 sous y son per lo trasport de la orga que se deixa de la Sta. Iglesia Catedral a la dita Parròquia de Sant Just y Sant Pastor."

"Dia 6 janer 1837. — En aquest dia se ha estrenat la orga. La millora

es de consideració, pues es de creure que no necessita de altre durant alguns anys per poc cuidado que se tingua. Se ha tornat a la Catedral la amovible que nos prestà lo Iltre. Capítol amb un ofici de gracias." (Llibre de Notas de 1775, fol. 83.)

A 1907 la Junta d'Obra encarregà a l'organer En Miquel Bertran la reparació de l'orgue que es trobava en pèssim estat. La restauració fou considerable. S'hi posaren dos teclats, el primer dels quals consta de 18 registres i el segon, expressiu, de 8, amb pedalier de 25 notes, a més d'altres de combinació. Aquest és l'orgue actual de l'església de Sant Just i Sant Pastor.

FRANCESC BALDELLÓ, PVRE.

(Acabarà)

Salutació

(Llegida en el dinar commemoratiu del XXIVe aniversari de la fundació de l'Orfeó "L'Eco de Catalunya")

Amics de "L'Eco de Catalunya":

Gran diada avui la vostra, que en la benedicció de la nova ensenya hi senti la gloriificació de la vostra obra ja feta, obra de constància, de fe, noble en el goig del bell cantar.

Tots vosaltres, fills del treball, que durant el dia guanyeu el pa de la família amb la fadiga del cos, heveu sabut durant anys i anys persistir, prenent hores al descans, en donar al vostre esperit el dolç aliment de la bellesa. Vosaltres, humils obrers, eixuts de mitjans materials, sense aquella cultura que poden obtenir els homes de posició acomodada, vosaltres heveu tingut la virtut de la constància en mantenir i en perfeccionar aquesta agrupació que tan alt lloc ocupa en l'estol de l'art coral de Catalunya. Vosaltres heveu comprès que no sols de pa viu l'home; heveu escoltat el clam de la vostra ànima sedejant bellesa, i en comptes de perdre el temps miserablement en el vici i en les diversions pocasoltes, heveu conreat magníficament l'art coral, aquest art que plantà en nostra terra el geni del gran Clavé.

La vostra entitat ha donat una bella mostra d'exemplaritat seguint el progrés del temps, no restant aturada, sentint i comprenent els nous aires que han vivificat les nostres associacions corals. "L'Eco de Catalunya", entitat empeltada en un cor dels tradicionals d'En Clavé, ha mantingut verament

el foc sagrat del mestre. No ha fet com tantes altres agrupacions que sols es conserven pel nom i per fer unes quantes vulgars cantades de caramelles per la diada de Pasqua, sinó que ha mantingut perennement l'estudi; ha eixamplat el repertori amb la nova alenada de l'art modern i ha engrandit la rodona dels cantaires homes amb la gentilesa de les noies i amb l'eixeriviment dels infants, entrant així en la nova constel·lació dels orfeons de Catalunya. Així haveu demostrat com comprenieu en el seu ver sentit l'amor al progrés que tant enardia el geni d'En Clavé. Si el fundador de les societats corals a Catalunya visqués encara en nostres temps, creieu que s'hauria aturat en el perfeccionament dels chors populars? Pensar això fóra negar-li tot aquell ardiment, tota aquella idealitat de perfecció que somniava per la classe humil que ell tant estimava i a la qual havia dedicat tota la seva obra. El món camina, no s'atura i els homes eminents de la humanitat són els grans endevinaires dels sentiments que coven al fons de cada nova època. Així En Clavé a mig segle passat endevinà per al poble de la nostra terra tot un art nou coral que responia al renaixement català que en aquella època s'iniciava. Tot això d'ara, la modalitat de la Catalunya d'ara, és filla, és conseqüència de la modalitat de llavors, en porta la fesomia i l'esperit, però amb modificacions que acusen un magnífic desenrotllament.

Vosaltres, estimats amics, així ho haveu comprès, i és per això que "L'Eco de Catalunya" es fa digne de la més gran estima dels bons catalans, dels que volen la nostra terra gloriosa, sobretot en el que pertany a l'esperit dels pobles.

Avui, en aquesta gran diada vostra, amics, haveu de sentir la gran joia d'un gran deure complert envers la Pàtria i envers als nostres semblants. La benedicció de Déu sobre la vostra flamant senyera, creieu que hi va acompanyada, com un reflex lluminós, de l'agraïment i l'amor de tots els que estimem el perfeccionament de l'esperit del nostre poble.

LLUÍS MILLET

Als germans de «L'Eco de Catalunya»

(Parlament llegit en la festa commemorativa del XXVe aniversari de la fundació d'aquesta entitat)

Germans de cançons i germans d'esperit, que celebriu i contempleu avui la tasca honrosa, la tasca benefactora, la tasca fèrvida dels vostres primers vint-i-cinc anys de noble i pur ideal. Déu vos guardi!

Honorat per la cordial invitació que em trametieu, vinc jo a portar-vos, en aquests moments de tan just repòs i de tan belles recordances, la veu, i el cor amb ella, de tots els que amb esperit idèntic i amb la mateixa fe i amb la mateixa generositat i amb la mateixa perseverància, mantenim viva, amb la sang encesa, el pit vibrant i l'ànima commosa, arreu de la nostra terra, aquesta flama arborada, aquesta flama redemptora de la nostra cançó que és el signe alat i brillant de l'esperit immortal que salva i dignifica la nostra raça.

Cap altre elogi a la vostra obra — que és la de tots els que vivim en comunitat d'ideal — tan eloqüent per a vosaltres, com el fet mateix d'aquesta commemoració benaurada que dona fermança de la vostra vitalitat i fa ostensibles les virtuts de la vostra tasca, no per ésser humil per això menys mancada d'eficàcia i de grandesa.

Vint-i-cinc anys de cançons! Vint-i-cinc anys d'agermanar i fondre els esperits! Vint-i-cinc anys de despertar la terra nostra del seu somni pesant! Vint-i-cinc anys de portar la joia i la dolçor al cor! Vint-i-cinc anys d'escampar a l'entorn vostre una fecunda vibració de vida! Vint-i-cinc anys d'encomanar, amb la bona cançó als llavis, una nova llei d'amor al treball i un nou sentit, més ample i generós, a les nostres activitats totes! Vint-i-cinc anys de forjar l'ànima en la fornall de la cançó popular per a donar-li el tremp secular de la raça! Vint-i-cinc anys d'apostolat fervent per l'art i per la dignificació del poble! Vint-i-cinc anys, com un somni, en ales del més pur i més bell dels ideals; el del fer revivre entre nosaltres, els catalans, el sentiment de la nostra personalitat indestructible i el d'avivar la consciència dels nostres deures sagrats envers Déu, envers la Pàtria i envers nosaltres mateixos!

Sia'ns permès avui, en aquest dia tan significatiu per a vosaltres, després d'aquests vint-i-cinc anys d'anhel i de lluita, girar per uns moments els ulls enrera i resseguir, pàgina per pàgina, el vostre historial gloriós. Bella tasca, amics meus! Bella tasca!

Gran ha estat tothora el vostre esforç. Gran i abnegat. Abnegat i constant. Però ni un sol batec del vostre cor ha estat en và, ni en và ha estat el més feble i més remot ressò dels vostres cants.

Tota llavor sembrada ha germinat i les vostres cançons vibren ja en l'ànima del poble i el poble comença a entendre i a sentir molt intensament l'esperit que les dictava.

Sapigueu-ho bé. Recordeu-ho bé d'ara endavant. Res no ha estat en va. Res no ha estat perdut. Ja les ànimes deslliurades i redimides que poden seguir el vol de les cançons vostres són nombroses i l'exemplaritat del vostre esforç devindrà, de dia en dia, més fecunda.

Resseguiu avui el camí fet, però no us entretinguéssiu gaire. Que la virtut de la tasca acomplida enforteixi la vostra consciència, però enllà de seguida

altra vegada amb nou coratge i amb l'ideal més abrandat que mai. Molt heu fet; molt més us cal fer encara.

L'enemic de les vostres cançons, que és l'enemic implacable del regne de l'esperit damunt la terra, s'aixeca ara insolent i impetuós i s'aixequen amb ell totes les concupiscències desbordades. Vosaltres enllà amb la vostra fe i amb les vostres cançons, que l'enemic és impotent per lluitar amb les vostres armes.

Mireu que els signes ja apareixen entre nosaltres i ens anuncien que l'hora suprema i fatal de l'esperit s'apropa. Purifiqueu-vos i humanitzeu-vos cada dia una mica més amb la cançó que us amoroïseix el cor i us asserena els sentits; amb la cançó que afina la vostra sensibilitat, que enardeix el vostre braç i que remou misteriosament les fibres subtils de les vostres entranyes. Per la cançó sereu un dia reconeguts; per la cançó sereu un dia recompensats; per la cançó sereu un dia salvats!

La veu que ha cantat vint-i-cinc anys en vosaltres és una veu de redempció i de miracle. Ella us ha fet eixir de les tenebres i, vulgues no vulgues, us ha encarat amb la llum. Ara la llum ja és el vostre element i cada cançó és una mena de flama que s'encén en el pensament de cadascú i quan canteu tots junts, obeint al braç bondadós del vostre mestre, sou com una foguera abrandada que il·lumina i escalfa els cors dels qui us escolten.

I és precis que aquesta veu lluminosa de miracle perduri i es perpetui. Més enllà de la vostra vida, més enllà de la vida dels vostres fills, la veu ha de continuar cantant tan cordial, tan franca i tan enervorida com ara. Res no ha de poder estroncar-la i per res del món ha d'esmortir-se. Si volguessin avui oprimir-la i ofegar-la la veuríem reeixir demà més vibrant, més lliure, més encesa, més poderosa, més arravatadora i més immortal que mai. No en va ella porta aquell llevat mateix amb què En Clavé, el geni senzill de la raça, pastava l'ànima del poble. No en va ella ha sabut seguir, ja de bona hora, l'impuls dels nous temps i estenent el radi de la seva influència benefactora i contribuint als nostre renaixement coral, tan magníficament iniciat i presidit per l'admirable Orfeó Català, ella ha vingut a formar part d'aquesta grandiosa família catalana que és la Germanor dels Orfeons de Catalunya. No en va ella ressona en aquest barri obrer, tan característicament barceloní, on, més que enlloc, s'hi sent la presència viva del poble, perquè fins les pedres del carrer semblen aquí trametre unes amb altres els batecs del cor humà, amb totes les seves alegries i amb totes les seves tristesses i amb totes les seves esperances i amb tota la seva desesperació, massa sovint, també.

La vostra veu ha de persistir i ha de perpetuar-se, pel bé del poble, però perquè això sia és precis, indispensable, que ella avenci des d'ara resoltament pel camí ascensional de la perfecció. És aquest l'únic camí que dona dret a la vida.

Com passà ella, al començ de la jornada, del camí, encara mig obscur, de la *intuïció* al camí ja més clar de l'*anhel*, ha de passar ara, amb les ensenyances i les experiències d'aquests primers vint-i-cinc anys florits, al camí de la *perfecció*, que és el camí de la plenitud i el camí de la consciència.

Serveu, per ella, tothora, la ingenuïtat primera i el primer encís. Serveu encara l'entusiasme i la passió que l'han feta tan vibrant i vivificadora fins ara, però afegiu-hi d'ara endavant, i cada vegada de faiso més completa i més intensa, l'amor a l'estudi i la bona disposició a la disciplina i al sacrifici; la voluntat constant d'excel·lir i de triomfar perquè la veu del poble no sia una cosa eixorca o una veu sense transcendència, sinó una veu que canti i que s'elevi per damunt de totes ornada amb les dots de la intel·ligència i amb les dots de l'esperit.

Per a vosaltres, com per a tothom, comença actualment una era nova. La revisió sistemàtica del passat ha d'éser la nostra lliçó quotidiana; la conquesta esplendorosa de l'avenir, la nostra constant preocupació. Més que mai ens cal afermar i sostenir les nostres coses. Tot el que puguin perdre elles en extensió, que ho guanyin des d'ara en intensitat.

A cantar, doncs, amb dalit i amb fe i amb amor i amb nova confiança, de cara als temps nous, braus cantaires de "L'Eco de Catalunya".

El nostre poble no pot oblidar les seves cançons ni pot perdre, passi el que passi, la santa dèria del cantar.

Deia un dia, amb fortes i significatives paraules, el nostre gran poeta Maragall que "si un rei cantés en el seu palau, veurieu caure-li la corona de la testa, i anar baixant ell, com encantat, graó per graó, de la seva altura, fins a confondre's amorosament amb la multitud del poble, oblidat de tota altra reialesa". Ja no crec que el puguem veure mai realitzat aquest bell somni del poeta, però sí, potser, que podríem veure realitzar-se aquell altre de tot un poble que cantant, cantant, anés pujant, graó per graó, vers l'altura desitjada, fins a sentir-se plenament rei i senyor de si mateix i amb la corona, cenyida per sempre més, del seu passat gloriós i del seu esdevenidor tot brillant de les més falagueres esperances.

Molts anys de vida, companys i amics de "L'Eco de Catalunya", mestres i cantaires i decidits socis protectors també, i l'abraçada ben efusiva i cordial, que jo us trameto, en nom de tots els orfeons germans, sia penyora fidel que un mateix ideal ens guia a tots i que la fe en l'esperit immortal del nostre poble, inspiradora i abrandadora dels nostres cants, és en nosaltres, per ara i per sempre, viva i sagrada, ferma i indestructible.

JOAN LLONGUERES

Les Noces d'Argent de l'Orfeó «L'Eco de Catalunya»

Aquest Orfeó benemèrit de la popular barriada obrera de Sant Andreu, en complir enguany els vint-i-cinc anys de la seva constitució, sots la direcció del seu actual director el mestre En Josep M.ª Comella, qui amb tant d'amor i perseverància l'ha sabut fer créixer, ha volgut celebrar esplèndidament les seves nocés d'argent organitzant unes festes extraordinàries que han tingut lloc durant els mesos de juny i juliol propassats.

Els primers actes d'aquesta commemoració tingueren lloc el diumenge 15 de juny. A les deu del matí fou solemnement beneïda a la parròquia de Sant Andreu la nova senyera que havien ofrenat a "L'Eco de Catalunya" un grup dels seus admiradors, essent padrins d'aquesta benedicció el mestre Millet, de l'ORFEÓ CATALÀ, i la gentil senyoreta Na Maria Gotós, presidenta del Grup Feminal del C. P. C.

La nova senyera que des d'ara presidirà i guiarà les nobles tasques de "L'Eco" és una delicada obra d'art que acredita una vegada més els tallers de la casa Serra de la nostra ciutat.

Beneïda la senyera pel reverend senyor ecònom Mn. Enric Tutusaus, la padrina col·locà en la mateixa una magnífica llaçada de vellut de seda blanc artísticament treballada pel conegut pintor senyor Soldevila.

L'ofici fou magistralment cantat per l'Orfeó, essent celebrant el vicari Mn. Alabau i predicant el Rnd. P. Joaquim Seguí, escolapi de Mataró, desenrotllant amb gran eloqüència i profunditat de pensament el tema escollit. Després del ofici en el qual es cantà la "*Missa in honorem apparitionis B. M. V. Immaculatae*" del mestre J. B. Polleri, fou cantat un *Tantum ergo* del mestre Mas i Serracant i també el popular *Virolai* de Nostra Dona de Montserrat del mestre Rodoreda.

Acte seguit, corporativament i presidits per la senyera que acabava d'ésser beneïda, sortiren de l'església l'Orfeó, amb les seves tres seccions, padrins i acompanyants dirigint-se al seu estatge del Centre Popular Catalanista on, per l'acreditat establiment de la barriada conegut per "Casa Baldirà", fou servit un esplèndid dinar que s'oferí als senyors padrins. Gran alegria i animació regnà durant l'àpat, i al destapar-se el xampany parlaren els senyors En Joan Vives, president de l'entitat, el qual ho féu per a dedicar l'acte a la senyoreta Gotós i al mestre Millet; En Lluís Millet qui, per a remercier l'oferiment i encoratjar a l'ensens als elements que componen l'Orfeó, llegí el molt bell parlament que, en altre lloc d'aquest mateix número, ens plau poder publicar; el doctor En Josep Cararach, qui felicità a tots i s'oferí a "L'Eco" en nom del C. P. C.; En Joan Borgunyà, fundador de l'Orfeó i En Jaume Mitjans, vice-president actual.

A la tarda tingué lloc a la mateixa gran sala d'actes del Centre, la festa d'homenatge al benemèrit mestre En Josep M.ª Comella i orfeonistes fundadors de "L'Eco de Catalunya".

L'acte fou presidit pel mestre Millet i la molt gentil senyoreta Maria Gotós; En

Joan Llongueres, en representació de la Germanor dels Orfeons de Catalunya; la formosa damisella Na Maria Brau; el president de "L'Eco" En Joan Vives; el doctor Cararach, en representació del C. P. C. i el senyor Casals.

El vice-secretari, senyor Puig, donà compte de les adhesions rebudes i llegí després una ben documentada memòria escrita pel Rnd. Mn. Joan Clapés i Corbera, historiant els actes de més transcendència per a la vida de l'Orfeó, des de la seva constitució fins a l'estat floreixent en què avui dia es troba.

Com a dades d'interès extraïem d'aquesta memòria les següents:

L'any 1842, els entusiastes de la música de Sant Andreu fundaven el cor d'homes que nomenaren "Coro de la Paz" que amb el temps fou conegut amb el nom vulgar de "Coro Vell" en contraposició al que més tard es fundava amb el nom de "Coro de la Esperanza". Ambdues entitats es fusionaren resultant així una agrupació coral de les més distinguides entre les que seguien les inspiracions d'En Clavé.

L'any 1897, resultat d'una visita feta al mestre Millet oferint-li la direcció del cor per haver-se vist obligat a deixar-la, a causa de les seves moltes ocupacions, el mestre En Joaquim Cassadó, atenent la indicació i recomanació del propi mestre Millet qui no pogué acceptar el càrrec que se li oferia, fou nomenat el mestre En Josep M.ª Comella, director del cor "Paz y Esperanza". Aquest mestre, el qual ja llavors ajudava al mestre Millet en les tasques artístiques de l'"Orfeó Català", procurà orientar l'entitat coral que començà a dirigir seguint les aspiracions del modern renaixement coral català sintetitzades admirablement en l'obra cada vegada més gloriosa de l'ORFEÓ CATALÀ.

Després de molt temps de lluites i dissidències amb vells elements que no saberen avenir-se amb la nova orientació patriòtica i artística, l'any 1899 quedà constituïda la societat coral "L'Eco de Catalunya" essent els seus socis choristes fundadors els següents:

Joan Aygua Sanosa; Pau Bogunyà; Joan Bogunyà; Emili Cotrina; Dionís Julià; Mateu Mateu; Lluís Montell; Miquel Maurí; Josep Martí; Andreu Milà; Baldomer Marcos; Alexandre Oliver; Joan Oliver; Joaquim Vilaseró; Joaquim Padreny; Andreu Padreny; Ramon Peralta; Josep Perelló; Joaquim Riera; Jaume Ribas; Agustí Serra; Joan Sitjà; Narcís Sunyé; Miquel Sitjà; Joan Sitjà Parés; Josep Vinyes; Baldomer Vinyes; Andreu Marigó i socis de fadiga (que així eren nomenats llavors els qui no podent cantar ajudaven en altres tasques mecàniques de l'Orfeó) els següents: Jaume Batlle; Domènec Castells; Miquel Dasca.

Constituïda la primera Junta Directiva, fou son primer president En Joaquim Padreny, començant els assaigs en una petita botiga de llauner, al carrer Major, propietat de l'industrial senyor Peitx. A primers de l'any 1903, "L'Eco" llogà una casa al carrer de la Riera i poc més tard fou fundada la secció de nois. No trigà a constituir-se la secció de noies, la qual donà a l'Orfeó de Sant Andreu el seu caràcter definitiu.

Després d'ésser llegit l'interessant historial de "L'Eco de Catalunya", en Joan Llongueres, músic i poeta a l'ensens dirigí un vibrant parlament als orfeonistes, que fou acollit repetides vegades amb grans aplaudiments pel públic escollidíssim que omplenava de gom a gom l'espaiosa sala de festes del C. P. C. Donem també complet aquest formós parlament del mestre Llongueres, en altre lloc d'aquest mateix núme-

ro. A continuació fou cantat per tota la massa choral de l'Orfeó *El cant de la senyera* del mestre Millet, el qual personalment dirigí els cantaires. El moment fou de gran emoció. La concurrència, a peu dret, ovacionava al mestre, als orfeonistes i a l'himne vibrant que ressonava majestuós com una volada de l'esperit immortal de Catalunya. La massa choral obeïa electritzada per la figura imponent del gran mestre. Fou un d'aquells moments que no s'obliden.

Finida la clamorosa ovació, el president procedí a la cerimònia de lliurar un artístic pergami al mestre director i fundador de "L'Eco de Catalunya". En Josep M.ª Comella i diplomes als cantaires en Joan Bogunyà, Pau Bogunyà, Agustí Serra, Mateu Mateu, Joan Sitjà i Andreu Marigó, ingressats l'any 1899, per l'amor que havien demsotrat vers l'Orfeó i per la constància que durant els vint-i-cinc anys de la seva fundació havien demostrat.

Després d'un breu descans començà el concert, constituint aquesta part de la festa una palesa manifestació dels grans progressos realitzats per aquesta admirable institució de cultura musical popular que es diu l'Orfeó "L'Eco de Catalunya". Formaven el programa les següents composicions:

L'Eco sagrat, Comella; *Els tres tambors*, Lambert; *Cançó de l'adre*, Sancho Mar-raco; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *L'Hereu Riera*, Cumellas; *Els xiquets de Valls*, Clavé; *Els remers del Volga*, cançó popular russa; *Ave verum*, Saint Saens; *La mort de l'escolà*, Nicolau; *La sardana de la Pàtria*, Morera. Algunes de les obres musicals hagueren d'ésser repetides per apaivagar les aclamacions de la concurrència.

El secretari de la Junta Directiva En Celestí Casals digué unes ben escaients paraules de regreïament i comiat.

A la nit tingué lloc als jardins de l'estatge social una ballada de sardanes, la qual es veié també extraordinàriament concorreguda.

Prosseguint les festes commemoratives el diumenge 22 de juny, a la tarda, tingué lloc, amb la cooperació del quadre de declamació del C. P. C. i diversos elements de l'Orfeó, la representació escènica de la comèdia "Les germanetes" d'En Burgas i el sàinet "Als peus de vostè". Entre una i altra obra un escollit concert de cançons fou executat per alguns orfeonistes que acompanyà al piano el mestre Comella. El programa fou com segueix: *Muntanyes del Canigó*, popular, per En Joan Bogunyà; *La missa primera*, mossèn R. Molera, per la senyoreta Lluïsa Cussó; *La flor de la immortalitat*, Miquel Ferrer, per la senyoreta Dolors Bachs; *Els contrabandistes*, popular, per En Jaume Mitjans; *L'enyorament*, Clavé, per la senyoreta Joaquina Badosa; *L'emigrant*, Vives, per En Josep Regàs; *Enterro*, Morera, per En Joan Bogunyà i *Carmen* aria de Micaela, Bizet i *Brindis* de Pérez Moya, per la professora senyoreta Montserrat Rotllant.

Aquest programa fou molt celebrat i totes les cançons extraordinàriament aplaudides, distingint-se molt especialment la senyoreta Rotllant, que una vegada més posà de relleu la seva bonica veu i el seu bon gust en el cantar.

El dijous 10 de juliol nit, al Teatre Odeon, celebrà "L'Eco de Catalunya" una altra de les seves festes commemoratives, consistint aquesta en un concert magne que constituï a Sant Andreu una veritable solemnitat artística.

Davant d'un públic nombrosíssim i selecte l'Orfeó cantà aquella nit, sota la direcció del perseverant mestre fundador En Josep M.ª Comella, d'una manera admirable, fent recordar de vegades l'excel·lent execució dels nostres millors orfeons.

El programa estava compost de cançons populars catalanes harmonitzades pels mestres Millet, Lambert, Cumellas, Sancho Marraco, Pérez Moya, Pecanins i obres chorals de Clavé, Nicolau, Morera, Comella i Montes; algunes hagueren de bisar-se per la molta insistència en aplaudir de la concurrència.

La segona part anà a càrrec de l'eminent tenor N'Emili Vendrell acompanyat al piano pel celebrat mestre En Tomàs Buxó; tots dos, per deferència i com a homenatge a l'Orfeó i a son mestre director amb motiu de celebrar les seves noccs d'argent. En Vendrell cantà de la manera acabada i encisadora que ell sap fer, sis cançons de Millet, Pujol, Toldrà, Buxó i Apeles Mestres havent de bisar-ne algunes i cantant fora de programa *L'emigrant*, d'En Vives, per a fer callar les mostres d'entusiasme delirant de la concurrència.

El mestre senyor Comella i la professora senyoreta Rotllant com així mateix les orfeonistes senyoretcs Cussó i Bachs reberen moltes felicitacions per l'ajust i perfecció amb què cantà l'Orfeó, que així honora la barriada de Sant Andreu, i per l'excel·lent interpretació dels solos que cantaren.

Com a màxim complement a totes les festes celebrades per a commemorar els vint-i-cinc anys de la seva fundació, l'Orfeó "L'Eco de Catalunya", féu el diumenge 20 de juliol, la seva projectada excursió a Montserrat per a presentar la nova senyera a la Verge Patrona de Catalunya.

Arribaren al sant monestir i acte seguit es formà la comitiva amb el nois devant amb barretina vermella, les senyoretcs amb mantellina blanca i els homes amb barretina musca, acompanyats pels mestres, junta i presidits per la senyera que fou dipositada a l'altar major als peus de la Verge, on restà sota la seva custòdia tot el dia.

Durant la celebració de la missa, que féu dir la junta per als orfeonistes, els coristes solistes senyors Vidal, Regàs, Mitjans i els nois Vidal i Carcassona, cantaren acompanyats amb l'orgue pel mestre Comella *Al Cel blau*, de Millet; *Ave Maria*, de Comella; *O Salutaris*, de Cumellas; cantant la secció de senyoretcs *Deprecació a Maria*, de Comella, i finalitzant amb el *Virolai*, de Rodoreda.

Acabada la missa tots pujaren a besar la mà de l'excelsa Moreneta, reunint-se tot seguit a la plaça, on feren sentir *El cant de la Senyera*, de Millet; *La mort de l'escolà*, de Nicolau i *La sardana de les monges*, de Morera, havent de repetir aquesta darrera pels molts aplaudiments de la gentada que s'havia aplegat allí i que esperava poder sentir més cançons.

Dinàren tots junts, mestres, junta, orfeonistes i acompanyants al Restaurant dels senyors Perelló i Busquets, s'esplaiaren després per la muntanya, visitant alguns llocs i baixaren en el darrer cremallera, amb recança d'haver de deixar el sumptuós palau de la Regina de Catalunya, però fent vots per a poder celebrar-hi amb vida i salut les noccs d'or.

Serveixin aquestes festes del vint-i-cinquè aniversari de la seva fundació, tan admirablement reeixides, de fecund encoratjament i generós estimul a tots els qui componen el benemèrit Orfeó "L'Eco de Catalunya", per a prosseguir amb més entusiasme i més abrandament que mai la seva noble tasca a l'ensems patriòtica i altament artística, educadora i moralitzadora.

Endavant i per molts anys!

L.L.

Catalunya

BARCELONA

TEATRE TIVOLI: COMPANYIA D'ÒPERA. — Solament a títol d'informació volem deixar consignada la temporada d'òpera que els aficionats barcelonins han pogut fruir al Tivoli aquest estiu, durant els mesos de juliol i agost. El repertori no pas gaire variat ha consistit en el nombre reduït d'obres que solen donar-se les temporades d'estiu en els teatres de segon i tercer ordre, totes del repertori italià exceptuant aquesta vegada, *Carmen* i *Lohengrin*.

La versió catalana de l'òpera romàntica de Wagner que acabem d'esmentar, donada per primera vegada integralment, constituï la nota més atractiva, i també més simpàtica de la temporada. No tots els artistes es manifestaren capacitats per a donar a la versió catalana el relleu necessari. Entre els més afortunats hem de citar en primer lloc el celebrat tenor Emili Vendrell, com també la notable contralt Concepció Callao, que reberen del públic els aplaudiments més fervorosos.

Caldrà esmentar encara la presentació del tenor Antoni Cortis, meritíssim cantant, que el públic festejà en les òperes *Tosca*, *Carmen*, *Aida* i *Pagliacci*. Els artistes catalans han estat en majoria; així al costat dels noms ben coneguts de Cora Raga i Filomena Suriñach hem vist figurar-hi el d'Andreu Sirvent, novell tenor d'envejables facultats que interpretà amb èxit falaguer *Rigoletto* i *Favorita*, com també els de Ricard Fusté, Conrad Giralt, J. Plana, M. Cortada, J. Canudas i P. Ros, entre altres.

Al front de l'orquestra s'ha distingit, per l'encert amb què concertà les obres, el mestre Antoni Capdevila.

HOMENATGES ALS MESTRES JUNCÀ I GARRETA. — Organitzat per un estol d'entusiastes sardanistes, d'acord amb l'amo del Bar Amigó, tingué efecte el passat mes d'agost l'anunciat homenatge al mestre compositor N'Antoni Juncà, músic major del regiment de Sant Quintí, de Figueres, que darrerament ha estat traslladat.

L'èxit aconseguit fou tan gran com merescut. La gran plaça que forma el carrer de Tamarit, xamfrà Urgell, estava atestadíssima de gent. El públic sardanista que va acudir-hi, desitjant copsar un programa tan atractiu com l'anunciat, a l'ensens que posar de relleu la seva simpatia vers l'homenatjat, aplaudí repetidament les inspirades composicions que amb tant d'encert executà la cobla "Barcelona".

No cal dir que la major part de l'èxit es deu als incansables components de la nostra cobla principal, avui en condicions de competir amb les millors de l'Empordà, que hi posaren tota l'ànima.

El principal atractiu d'aquesta simpàtica vetllada fou el poder assaborir la bellesa d'algunes sardanes que de molt temps ençà no s'havien tocat, com són: *Cecília*, *La nit de Sant Joan*, *Font Romeu*, *La cançó trista*, etc., totes elles originals del mestre homenatjat.

Recordarem ara que En Juncà nasqué a Figueres el dia 7 de maig de 1875. De molt jove professà ferma inclinació per l'art musical, adaptant-se ben aviat a la nostra música popular, i assolint merescuts elogis. Moltes de les seves sardanes han

estat premiades en diferents concursos celebrats arreu de Catalunya. Ha format part del jurat en molts d'altres, havent estat força lloat el seu encertat criteri.

Les seves darreres produccions, *Les noces d'En Manelic* i *Montserrat*, executades en la referida festa, foren, com totes les altres sardanes d'una originalitat innegable, aplaudides amb gran entusiasme.

En el mateix lloc es celebrà poques setmanes després altre homenatge, dedicat al llorejat compositor En Juli Garreta, les produccions del qual tan admirades són dintre i fora Catalunya.

Aplaudint força la iniciativa d'aitals festes populars, endrecem als mestres homenatjats la nostra fervent enhorabona.

VILASSAR DE MAR

Les sessions musicals celebrades al Patronat Social aquest estiu s'han vist força animades. Alguns elements de la colònia barcelonina han compartit les tasques dels concerts amb l'Orfeo del mateix Patronat, que dirigeix el mestre Jaume Pujol. Foren les damiselles Pilar Llimona, Rosa Vallhonrat, Sust i Cachot, les quals amb llur concurs prestaren major encís a les sessions referides. La interpretació que donaren a mantes pàgines de Beethoven, Mozart, Chopin i Albèniz (*l'Aragón* d'aquest darrer, a quatre mans, amb la cooperació del mestre Salvat) meresqué l'elogi de tot el concurs, el qual sabé gustar-ne totes les excel·lències.

Un èxit no menys viu aconseguí la conferència que donà al mateix local l'Il·lustrat prevere don Francesc Baldelló sobre el suggestiu tema "Les cançons de mar". Els exemples musicals que donaren amenitat a la conferència, per si mateixa ja ben instructiva i plena d'interès, foren confiats al bariton En Josep Bis i, en la part acompanyant de piano, al mestre Joan Salvat. Onze cançons populars catalanes parlant de mar va cantar En Bis, fent-ho amb una expressió molt justa i un gust delicat que li valgué l'elogi unànime de l'auditori.

També al Teatre Circ Vilassanenc donaren un recital de violí i piano els reputats concertistes Martí Cabús i Silveri Fàbregas, oferint un programa ple d'atractiu del qual formaven part les Sonates en *fa*, de Haendel, i en *sol menor*, de Schubert, que assoliren una interpretació seriosa i força expressiva, especialment la segona, d'una gràcia i una ingenuïtat seduidores. La tercera part del programa era dedicada íntegrament a les versions kreislerianes dels vells mestres Pugnani, Martini, Beethoven, Weber i Tartini. En Cabús, al violí, i En Fàbregas, al piano, revelaren llurs condicions artístiques de primer ordre, acompanyades d'un temperament musical ben equilibrat que sap adaptar-se als estils més diversos. El públic els acollí amb gran simpatia, manifestant el seu entusiasme amb repetides salves d'aplaudiments, que imposaren la repetició de més d'un fragment i una peça fora de programa.

ORFEO NOVA TARREGA

CONCERT D'HOMENATGE A CLAVÉ. — Aquest notable Orfeo ha celebrat dignament el centenari del naixement del nostre músic-poeta amb l'organització d'un concert extraordinari que es celebrà el dia 14 del propassat setembre. El programa constava

de dues parts, formant la primera un escollit aplec de cançons populars harmonitzades, de dues belles sardanes d'En Morera i del mai prou celebrat poema del mestre Nicolau *La Mort de l'Escolà*. Tot fou cantat d'una manera digna, amb un conjunt notable, amb afinació i bon estil. *La Mort de l'Escolà*, obra de prova per a un orfeó, produí profunda impressió per la bona execució que obtingué i pel sentiment i unció amb què fou cantada. La segona part estava composta per obres totes de Clavé, començant per *Les Flors de Maig*, chor bellament cantat per la secció d'homes, seguint després la cançó *Enyorament*, interpretada amb delicadesa per la Srta. Grau i chorejant la secció de senyoretes el final de la melodia d'una manera molt escaient. Encara que aquesta interpretació no fou ideada per l'autor la trobem molt encertada ja que intensifica la sentimental i ingènua melodia. A aquestes dues obres seguien les fresquívols danses chorejades *La Font del Roure*, i *Una Fontada*, interpretades a chor mixte amb la transcripció que el mestre Balcells féu últimament pel seu "Orfeó Gracienc", acompanyades per una discreta orquestra. En sentir aquestes danses el públic es sent mogut per una alegria franca i es corprèn per un optimisme lleuger. L'èxit fou franc i clamorós. El concert finalitzà amb l'himne *La Gràtitud*, essent reforçat l'Orfeó amb el chor "L'Alba" que té els seus orígens al temps de Clavé. Aquells braus cantaires cantaren dignament al costat dels orfeonistes, fent tot plegat un conjunt vigorós i engrescador. Aquesta unió dels choristes de Clavé amb els nous cantaires de la terra era un símbol de la unitat d'esperit que existeix en tot el cant choral de Catalunya, que l'obra dels orfeons no és més que un desenrotllament de l'obra genial del nostre músic-poeta. A aquest concert fou atentament invitat el president de la Germanor dels Orfeons de Catalunya mestre Millet, qui felicità calorosament als cantors i sobretot al mestre Josep Güell, benemèrit director de l'Orfeó de Tàrraga, al talent i abnegació del qual es deu el lloc distingit que ocupa aquesta entitat entre les seves germanes de la terra catalana. A continuació reproduïm les ratlles que el mestre Millet publicà en un periòdic de Tàrraga donant la seva opinió sobre l'"Orfeó Nova Tàrraga" i el seu mestre:

"L'"Orfeó Nova Tàrraga" és un dels més benemèrits de Catalunya; diverses vegades l'he sentit i sempre l'he trobat en un nivell de perfecció remarcable; té les essencials qualitats d'un bon chor: justesa d'afinació, equilibri de les parts corals, bona emissió, un assenyat estil i una intel·ligent i cordial interpretació del nostre ja gloriós repertori choral catalanesc. Val a dir que el seu director, En Josep Güell, és un dels més ben dotats i de més alta i fervent idealitat dels directors d'orfeons de la nostra terra.

"En Güell té un ver temperament d'artista i una exemplar i admirable generositat i abnegació. Tàrraga deu sentir un molt gran agraïment als cantaires del seu Orfeó, que amb tant d'entusiasme i constància segueixen i obeeixen al mestre, i a aquest Tàrraga li deu no tan solament un fort agraïment per ésser En Güell un targarí que honra el seu poble nadiu, sinó que li deu també una constant ajuda moral i material perquè l'obra de l'Orfeó es pugui consolidar i créixer en intensitat per al bé, educació i cultura de la tan característicament catalana ciutat de Tàrraga".

SALLENT

L'homenatge a Clavé, celebrat per l'Orfeó Sallentí, homenatge que ho fou més que per res més, pel fet d'unir-se sota la nostra senyera elements dispersos que senten per al Mestre precursor de la gran família cantaire catalana una devoció d'entusiasme, va assolir un triomf tan gran que ha donat la idea de celebrar-ne un altre, més complet, que, si Déu vol, tindrà efecte dintre de poc i en el qual l'Orfeó Sallentí, amb l'ajut d'aquests bons amics, desgranarà un programa complet d'allò millor del gran Clavé.

L'homenatge de la festa major — i potser seria millor dit: assaig d'homenatge — va consistir en la lectura de la bibliografia d'En J. A. Clavé, pel cantaire En Joan Montaner, l'execució de *Les flors de maig* i l'obra més mascle del gran cantor *La verema*.

Sobrer és dir que, sota la batuta del mestre Potellas, el patrici sallentí per excel·lència, les obres claverianes assoliren un conjunt perfectíssim, i que el públic aclamà delirant el Mestre, l'obra i els executants.

Bibliografia

R. CASIMIRI. *Cantantibus Organist!* (Roma. Edizioni del "Psalterium").

Casimiri ha estat i és un gran apòstol de la reforma de la música religiosa en l'església. Mestre de capella de Sant Joan de Latran a Roma, director de l'Escola Superior de Música Sagrada i membre de la Comissió nomenada per a vetllar pel compliment de les bones normes en la ciutat pontificia, organitzador i director d'un cor de cantors romans donant concerts a Itàlia i a l'estranger de polifonia clàssica religiosa, no s'ha acontentat de treballar amb el seu gran talent en aquesta tasca orientada completament per les més sanes tendències, sinó que amb la ploma en revistes, opúscles i conferències ha també defensat la bona causa i ha lluitat per ella amb un ardiment i entusiasme exemplars.

"*Cantantibus Organist!*..." és la col·lecció completa dels escrits de Casimiri que comprenen tota aquesta època de lluita promoguda per la publicació del cèlebre *Motu Proprio* de Pius X que trobà gran resistència (i la troba encara!) a causa dels interessos creats i de la grollera rutina; la veu del Papa era en gran part desobeïda i menyspreada fins a Itàlia i a Roma mateix. Prou ho demostra Casimiri amb son verb abundós, ple de vivacitat, tot meridional, càlid. Ell defensa, ataca, ridiculitza, demostra, ensenya en tots els tons sobre el tema de la música digna de la casa de Déu.

Aquests escrits restaran com documents preciosos demostrant la necessitat inajornable que hi havia de la veu poderosa del Sant Pare per a endreçar les coses viciades. Casimiri no solament blasma, sinó que també educa sobre totes les mani-

festacions musicals del culte: en el cant gregorià, en la música polifònica, en el cant popular, en l'organització dels nous elements per a portar a efecte la reforma, en l'esperit que ha d'animar l'art verament servent en el temple de Déu; i no cal dir que les seves ensenyances són un ressò amplificat i una glossa de les ensenyances del Sant Pare qui en l'encíclica famosa va resumir les regles i característiques del més pur art musical cristià.

L'última part del voluminós llibre comprèn uns interessants estudis sobre musicologia, nous documents descoberts, història, polifonia, etc., que demostren l'erudició i el talent del gran paladi a Itàlia de la nobilíssima música sagrada.

L. L. M.

ANTHOLOGIA POLIPHONICA auctorum saeculi XVI paribus vocibus. Cura et studio Raph. Casimiri. (Edizioni "Psalterium", Roma).

L'eximí Casimiri, col·lector d'aquesta antologia, en el prefaci de la mateixa diu com en aplegar les composicions que la formen tingué en l'ànima el preparar un manual que pogués formar un llibre de text per a l'estudi, i al mateix temps un repertori per a la pràctica litúrgica de les festivitats de l'any, especialment per a l'ús de les "Scholae cantorum", dels grans seminaris, per a les societats corals i per a les capelles musicals que no disposen de veus de nois, ja que la col·lecció està composta quasi enterament de composicions per a veus d'home.

Verament totes aquestes aplicacions té aquest llibre compost de setanta cinc obres, tot motets i una missa de Rèquiem, dels grans autors de la sublim polifonia clàssica: Palestrina, Lassus, Victòria, Cruce, Hassler, Turini, Agostini, Ruffus, Surianus, Gallus i Asola.

L'edició és en forma pràctica de manual, econòmica i està avalorada per les indicacions de moviment i matisos dictats per la mà experta de l'il·lustre col·lector.

Aquesta antologia verament recomanable per a tothom, com a estudi i com a fi pràctic, és interessant també des del punt de vista de reunir en un aplec i en gran nombre, les escasses composicions del gènere per a veus d'home difícils de trobar, escampades com estan en diferents edicions.

L. L. M.

VICTOR BORESE. *Emission Esthétique et Santé vocales*. (Fischbacher. París).

Estudi resumit de l'art del cant. Amb idees clares i poques paraules parla de les característiques de la veu, la tessitura, el volum, el timbre i la potencialitat, de les influències fisiològiques i físiques, del mecanisme del llenguatge, de l'emissió vocal (capítol el més interessant i pràctic del llibre), i fa algunes observacions sobre l'estètica de la veu i la salut vocal.

Aquest petit llibre està dictat per una bona experiència i un bon sentit pràctic. raó per la qual pot ésser útil als que es dediquen i intervenen en l'exercici i en l'ensenyança dels diferents rams de l'art del cant.

JOAQUIM NIN. *Vingt Chants Populaires Espagnols*. Primer volum. (Max Eschig et Cie. Paris).

Aquest primer recull comprèn deu cançons i en ell es manifesta l'erudit musicògraf i excellent pianista En Joaquim Nin sota un nou aspecte: el d'harmonitzador de cançons, demostrant el mateix talent i bon gust que li hem reconegut en les seves anteriors manifestacions. Les deu tonades són ben triades (suposem que no en faltaran de catalanes en el segon recull); d'una distinció rara totes elles, algunes s'imposen encara per la llur expressivitat i altres per la llur galania arcaica i ben castissa.

Fidel sempre a l'esperit de cada cançó, de vegades, més que harmonitzar-la, En Nin en fa una vera glossa en el piano (vegi's, per exemple, els números I, VI i IX: *Tonada de Valdovinos*, *Malagueña* i *Jota tortosina*) i llavors no cal dir l'interès que pren la composició. Per la bellesa de la melodia podem assenyalar també els números IV, V, VII i VIII: *Montañesa*, *Tonada del Conde Sol*, *Granadina* i *Saeta*, així com la *Jota valenciana* que el piano comenta amb períodes de brillant efecte.

Tot plegat és d'una escriptura curiosa i al gust del dia; oferint-nos el senyor Nin un treball refinat que enriqueix força l'expressió natural de la cançó.

Afegirem que M. Henri Collet, arduós hispanòfil, és autor de la versió francesa que acompanya el text original castellà.

FREDERIC MOMPOU. *Fêtes Lointaines*. 6 peces per a piano. (Editions Maurice Senart. Paris).

Una obra nova d'En Mompou és sempre un regal per a l'esperit. La nota personal del compositor català s'acusa aquí amb igual atracció. Fugitives visions, tènues harmonies, ritmes indecisos, on res no es precisa; mes el tot us embolcalla en un ambient de poesia somniadora que gronxa el nostre esperit amb suaus i amorosivols bressades. En Mompou podria dir com el poeta Musset: "El meu vas és petit, mes jo bec en el meu vas".

En el gènere aqueix de petites impressions, subtils i exquisides, no trobaríem potser cap autor que li dugués avantatge a En Mompou. Per això són cada dia més sollicitades les seves obres a l'estranger, i pel mateix ens dol que no trobin encara a casa nostra el favor que mereixen.

Les *Festes llunyanes* són d'una execució accessible a tot aficionat i es poden comptar entre les produccions més felices del seu autor. Els números III i V, petits joiells d'inestimable preu, se'n duen la nostra preferència. D'aquestes noves peces — ens és grat remarcar-ho — n'està exempta la melangia característica d'En Mompou. Elles tradueixen, més bé, un estat d'esperit sà, rialler i ple d'optimisme, suggerint la visió de rosades celsties embaumades per florits vergers...

Publicacions de la casa Ricordi, de Milà:

VÍCTOR DE SABATA. *Juventus*. Poema simfònic per a orquestra.

DOMENICO ALALEONA. *Melodie Pascoliane. Creature*. Tres cants per a una veu i piano.

LEONARDO LEO. *Sis lliçons de solfeig*, amb la realització del baix, per G. Francesco Malipiero.

Victor de Sabata es compta a Itàlia entre les primeres figures musicals del dia. Compositor i director d'orquestra, la seva acció és plena d'energies i saturada del més pur ideal. El seu poema simfònic *Juventus* és una de les obres que li han procurat més celebritat. És, realment, de remarcable importància, revelant els coneixements tècnics de l'autor al qual no li manca tampoc inventiva. La vena melòdica d'En Sabata és abundosa i plena d'ardor, a jutjar per l'obra que la casa Ricordi acaba d'oferir-nos, i on la influència d'En Ricard Strauss es manifesta sovint, sobretot en els passatges on el lirisme s'exalta i s'envola amb magnífics transports. Si la interpretació orquestral respon a la bella impressió que deixa la lectura de la partitura, el poema *Juventus* ha de trobar en el públic de concert el millor acolliment.

Creature, de N. Alaleona, són tres melodies inspirades en l'obra poètica de G. Pascoli, que valen per llurs tendres i melangioses canticelles, les quals no desmenteixen pas llur origen italià. Dintre llur simplicitat d'expressió, es fan remarcar certs detalls imitatius en la part acompanyant que donen a cada una de les melodies un caràcter divers i ben ajustat al sentiment poètic que les ha inspirades.

Es molt d'aplaudir la publicació de les *Sis lliçons de solfeig* escrites amb un fi totalment didàctic per Leonardo Leo (1694-1744), un dels més renomats i fecunds compositors d'òpera de l'escola napolitana. L'estudi dels referits "Solfeggi" serà admirablement profitós per als alumnes de cant, d'una manera particular, i per a tot aquell que vulgui iniciar-se en l'estil italià de la divuitena centúria. No cal dir el plaer que hi trobaran tots ells en la pràctica de les sis lliçons de Leo, que ofereixen diversos matisos de sentiment, i el baix de les quals ha estat realitzat d'una manera molt justa i cabal, atenint-se al caràcter de l'època, pel reputat mestre En Malipiero.

LL. CAMÓS CABRUJA. *El bany de les nimfes*, per a piano. — *Cançó de l'amor tràida*, per a una veu i piano.

Inspirada en la poesia *El bany de les nimfes* d'En Jeroni Zanné, el jove compositor Camós Cabruja ha escrit una delicada pàgina per a piano, d'un ambient molt suggestiu i d'una forma ben acurada, que fa esperar de l'autor fruits més madurats que definiran certament una personalitat distingida en el conreu del gènere pianístic.

El mateix sentiment delicat que en la peça anterior tanta simpatia desperta, ofereix encara la *Cançó de l'amor tràida* (lletra d'En Fàgades de Climent), bé que en son descabellament no ha estat l'autor de molt tan feliç com en la composició de piano. De totes maneres cal alabar-ne el bon gust i la distinció que són qualitats elogiabls sempre i ben esperànçadores en un autor novençà com el senyor Cabruja.

J. MUSSET FERRER, Prev. *VIII Cançons populars catalanes*. (Ibèria Musical. Barcelona).

Aquestes cançons seran de gran utilitat per als conjunts de veus blanques, especialment, ja que estan harmonitzades a tres veus iguals. I encara podran tenir una

aplicació més didàctica als conservatoris i acadèmies de música, utilitzant-les per als conjunts de solfeig. Harmonitzades amb gran correcció i d'una manera simple, les veus es mouen naturalment, cantant llur part respectiva les tres en una forma polifònica de les més pures.

Les cançons populars escollides són de les més conegudes i, així, la temptació d'aprendre-les en la nova harmonització serà més forta i desitjada.

Ens plau felicitar l'autor Mossèn Josep Muset, de qui esperem, no obstant, obres més personals i de major volada.

J. S.

Noves

ORQUESTRA PAU CASALS.—Ha quedat ultimada l'organització de la sèrie de concerts que anuncia l'Orquestra Pau Casals, per a la present temporada de tardor, al Palau de la Música Catalana.

Es donaran sis grans audicions simfòniques, dirigides pel mestre En Pau Casals, en les quals cooperaran notables concertistes.

Tres del concerts tindran lloc a la nit, i els altres en dies festius a la tarda, essent la inauguració el dia 15 del corrent mes d'octubre.

Entre les obres que interpretarà per primera vegada l'esmentada orquestra es compten *La consagració de la llar*, obertura de Beethoven; la *Simfonia patètica*, de Tschaikowsky; la *Quatre simfonia*, en sol, de Mahler; la *Simfonia domèstica* de R. Strauss; l'escena final (amb cant) de *Goyescas*, de Granados; una *Sardana* d'En Garreta, i un *Scherzo humorístic* d'En Zamacois.

ELS NOSTRES ARTISTES.—La ben notable violinista Na P. Dieguez, que els nostres aficionats han aplaudit més d'una vegada, ha assolit grans èxits a Vichy. Tocà en un concert donat a l'"Hotel Majestic" (concert al qual col·laboraren Ivonne Gall, Delmas, etc.), i interpretà, demés, en una important sessió que dirigí el mestre Paray, director, com ja és sabut, dels concerts Lamoureux, de París, l'*adagio* del concert de Max Bruch.

Parlant de la darrera sessió, diu el crític del *Journal de Vichy*:

"La senyoreta Dieguez toca amb estil remarcable per la seva puresa i sobrietat. La seva expressió és intensa i concentrada i la sonoritat és igual i molt bella".

Consignem amb gust els nous èxits de la gentil concertista.

—En Joan Manén, l'eminent violinista i compositor català, ha estat contractat per tal de tocar el dia 30 d'octubre, a la "Halle Orchestra Society", de Manchester, el seu nou Concert espanyol per a violí i orquestra.

—Llegim que Maria Barrientos donarà una sèrie de concerts al Teatre Cervantes, de Buenos Aires. L'acompanyarà el pianista Teran, que els nostres aficionats han ja aplaudit. En Teran—cal recordar-ho—fou deixeble del nostre malaguanyat Malats.

NOVES PUBLICACIONS

E. Toldrà: SIS SONETS, per a violí i piano.

I. QUADERN: *Sonet de la rosada.*—*Ave Maria.*—*Les birbadores.*

II. QUADERN: *Oració al maig.*—*Dels quatre vents.*—*La Font.*

J. Garreta: *Sonata*, per a cello i piano (repertori PAU CASALS).

F. Pujol: *Una meravellosa rondalla*, per a cello i piano (repertori G. CASSADÓ)

Ll. Millet: *La Balall*, per a cant i piano.

J. Pahissa: *Peces espirituals*, per a piano.

A. Marques: *Al jardí els infants juguen*, per a piano.

UNIO MUSICAL ESPANYOLA, FILIAL DE BARCELONA

CONCESSIONARI: FRANCISCO MARTÍ. — PORTAL DE L'ANGEL, 1 i 3

J. SANCHO CONDIS

“Escuela de Dobles Notas” i son “Auxiliar”

per a Piano

PREUS:

Escuela de Dobles Notas. Llibre complet, **12 pessetes.**

Separadament, en tres quaderns, **5 pessetes** cada quadern.

Auxiliar, **3 pessetes.**

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Nogueras Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, Joan O. Neill, carrer de Sant Jaume; Palma de Mallorca.

PERE PAGÈS I RUEDA

Antic Centre d'Anuncis

Arolas, 5, entressol

Primera travessa carrer Ferrando VII

S'encarrega de publicar anàncies en els periòdics de Barcelona i de fora, amb gran rebaixa de preus.

Servei especial i econòmic per a la publicació d'ANUNCIS MORTUORIS en tots els periòdics.

Agència de Cobrances i Repartiments

ANTONI CAMPAJÓ

CARRER D'AVELLÀ, 3, 1.er, 1.ª.—TELÈFON 2258 A.

Servei especial en l'impressió, inserció en els Diaris repartiment d'ESQUELES MORTUORIES.

Extens assortit en RECORDATORIS. Impressió esmerada i COBRANCES I REPARTIMENTS de tota mena, fets amb gran cura i rapidesa.

SERVEI RÀPID - GARANTIA ABSOLUTA - PREUS REDUITS